

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fieca una data pe septimana, — Pretiulu: pa 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doideoceri, or 3 galbini mon. sunatória. Se pranumera la posteles o. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tac'sa timbrala e 80 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 100.

Brasiovu, 16. Octombre 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Inmormentarea

poetului laureatu

ANDREIU MURESIANU.

(Brasiovu 14—26. Octobre 1863.)

Onórea de pe urma, ce se da de catra cei vii remasitiilor pamentesci ale unui repausatu barbatu de merite prin solemnitatea si impartasirea désa séu rara la petrecerea loru pana la mormentu, e o busola, unu cantariu din cele mai simtibile, cu care lumea civilisata si natiunile cele inaltiate din materialismu la regiunea spiritului, la nobleti'a simtiemintelor de umanitate, de recunoscintia si ouvenintia, cantarescu si dejudeca gradulu culturai, arteriele inspiratiunei si ale poterei de viétia, ce locuiesce in cutare poporu. —

Asia este, si din punctulu acestu de vedere credemu, ca nu vomu fi cei de pe urma, pentruca solemnitatea inmormentarei Laureatului nostru poetu Andreiu Muresianu a fostu un'a dintre cele mai alese; — si expresiunile de dorere si doliu in feciele cortegiului, multimea lacrimeloru versate de totu sufletulu de fačia bine simtitoriu, encomisarea fapteloru si a genialitatii lui poetice in prosa si poesia, au trebuitu se insufle unu dreptu respectu si se creeze o opiniune or si cumu magulitória inaintea publiculu de alte nationalitati, cumuca romanii inca si sciu pretiui barbati sei meritati de natiune si ca prin urmare ei s'au smulsu din pecatulu si pulbera obscurantismului, a bigotismului grecoteiu si a crasului materialismu, care judeca numai dupa bun'a stare si n'are simtiu de nobleti'a spirituala, de averea aceea, care se propaga prin tóte fibrele massei poporului si 'i prepara o viétia mai fericiuta si mai ferita de neajunsele impilatoriloru. Barbati de parte vedietori in scrierile si inspiratiunile sale, care le lase de indreptariu si nutrimentu spiritualu la potestariate, merita nu numai o onóre cu o petrecere de pre urma, ci si o reverintia, o respectare chiaru si a remasitiilor lui trupesci.

Poetulu nostru laureatu isi primi la inmormentarea s'a un'a din cele mai frumóse satisfactiuni, unulu din cele mai vederate devotamente de stima si pretiuire a meriteloru sale prin aceea, ca indata ce inchise ochii, faim'a mortii sale aduse si din departare barbati d. e. si dela Sibiu pe D. Prota Joane Rusu, unu bravu barbatu alu natiunei nóstre, care luà asuprasi oblegamintea preotiesca de a astruca cu tóta solenitate venerabilele remasitie ale acestui barbatu.

Adi la 3 óre dupa prandiu se adunà tinerimea studiósá din scól. maimici gr.-r. precum si ceea a gimnasiulu rom.-cat. unde servise repausatulu diece ani cá profesor ordinariu, ambe cu flamurile sale scholastice, cu corpurile profesori si directorii in frunte; unu numeru mare de poporu de ambe secsele incungiturá respectabilulu sicriu alu repausatulu in Domnulu, dimpreuna cu toti amicii si nobilii stimatori ai meriteloru repausatulu, cu tóte, ca tempulu erá nefavorabilu, fiinduca ploase vreo 3 dile inainte de acésta ne'nterruptu si umedial'a erá genetória. In cas'a, unde siedea espusu mortulu se finira si ceremoniele besericesci de catra numitulu D. protopopu romanu gr.-cath. cu 2 asistenti din Tohanulu vechiu in tóta estinderea prescisa de ritulu besericeci greco-orientale; eara dupa absolvirea prohodirei scotinduse mortulu in curte; D. protopopu tienú o cuventare funebrala, care descriindu doliulu ce cuprinse pe natiunea romana in partile, unde strabatuse prin telegrafu scirea de mortea repausatulu, descriindu daun'a cea mare, ce o sufere natiunea prin perderea

laureatulu ei postu, si calitatile celea eminente si umane, activitatea cea neobosita, si pietatea cea rara, ce o dovedi barbatulu acesta catra iubita s'a natiune, a fermecatu animele, a storsu lacramile si a acceleratu suspinurile din pepturile toturoru celoru ce se aflá de facia. Vedeai fechie venerande nunumai intre respectabilele caruntetie, ci si intre barbati si junime si in genere intre secsulu frumosu, udate de riuri de lacrimi si urmate si precese de suspinuri dese si profunde. Inse se lasamu se urmeze la loculu seu

Cuventarea funebrala:

„Ronduitu este odata omulu se móra Evr. 9. — 27.

Multu onorabila si gelnica adunare!

Cu voce tramuratoria mi incepu eu cuventarea mea, cu ast'a ocaziune trista, candu vedu inaintemi diacundu remasitiile pamentesci ale unui barbatu atatu de demnu, atatu de meritatu pre campulu celu ostenitosu alu culturai natiunale si alu scientieloru; unu barbatu dicu, ale carui merite si talente nu sum in stare cu debilele mele cuvente ale poté descrie; unu barbatu dicu, carele prin opurele sale poetice escelente si rare, numai in an. trecutulu secerase apretiuirea si stim'a publica in o adunare stralucita aci in acestu locu, in acest'a cetate, cu unu cuventu: barbatu incununatu cu laurea cea nevescedita a nemoiriei pre campulu culturai si alu litereloru, — si pre lenga aceea unu servitoriu publicu inca dein dilele tineretieloru, mai antaiu cá invetiatoriu si crescatoriu alu tinerimei la romani si in gimnasiulu r.-cath. de aci, dupa aceea, cá amplotatu c. r. in oficiu publicu alu statulu. —

Activitatea si zelulu repausatulu in Domnulu, amicu si connationalu alu nostru, le voru sci apretiu si judecá dupa meritu si cuvenentia acelia, cari au fostu mai aprópe de densulu. Deci mi i-au volia, in acestu momentu tristu pre scurtu a cuventá despre aceea, a) ca cumu siau sciutu natiunile culte si luminate in tóte temporele asi pretiui pre barbati sei cei destinsi in viétia publica si b) dupa acestu esemplu nobile, cu ce stima si apretiuire sunt si romanii datori repausatulu in Domnulu, amicu si connationalu alu nostru?

I. Natiunile culte si luminate in tóte temporele si-au sciutu pretiui barbati loru celi destinsi in viétia publica; ele au cautatu totudéun'a cu óresi-care pietate la umbrele aceluor barbati; li-a serbatu memori'a atatu prein serbatori anumite, catu si prin redicarea de monumente; si intru adeveru, natiunea, care scia onorá si pastrá memori'a barbatiiloru sei celoru escelenti pre campulu viétiei publice, avea prin fapta acésta nobila nu dovedesce alt'a, decatu, ca se scia stima si pretiui pre sene insa'si, candu pretiuiesce si cu acésta óre-cumu remuneréza meritele si ostenele benefactoriloru sei.

Atari esemple nobile, — martore ale conscientiei de stima si demnitatea unei natiuni — affamu la vechii romani splendide, ale caroru urme de monumente glorióse redicate in memori'a barbatiiloru celoru destinsi, se pastréza in ruine si pana astadi, si inca chiaru si pre pamentulu celu clasicu alu patriei nóstre.

Asemene esemple avemu si de la vechii Greci, cari onorara si eternisara cu statue de bronzu memori'a unui Miltiade, Temistocle, Aristide, s. a. Asia affamu si la natiunile culte si civilisate moderne in tóta Europ'a.

Si apoi mai scumpa, mai neperitória e memori'a ataroru barbati, déca aceea remane asia dicundu scrisa cu litere ne-sterse in memori'a posteritatiei; déca aceea nu se pastréza numai in cercurile de famelia si ale amiciloru, si nu numai in statue de bronzu, ci mai vertosu se pastreze si in analele natiunale, séu mai bene, in istori'a natiunei respective, oa o atare istoria duréza pan' atunci, pana candu esista o natiune, ér' viétia natiuniloru e cu multu mai lunga, decatu a ómeniloru, care pre candu etatea unu omu se restringe la 60 — multu 70 ani, pre atunci viétia natiuniloru numera seclé si sute de aceste.

Nece se ne miramu, gelnica adunare, ca viéti'a unui omu e asia restrinsa; caci, déca vomu cugetá lucrulu cu tóta seriozitatea, déca vomu cugetá fatalitatile si luptele omului, inca asia dicundu, mai de candu e in leaganu, déca dicu vomu cugetá mai incolo prein cate calamitati are a trece omulu in decursulu aniloru, cate lupte spirituale, cate lupte corporali, apoi dicu, vomu deveni prea usioru la aceea convingere, ca omulu inca e pré rabaduriu, pré solidu, ba mai tare, cá ferulu, ca prein intrebuintiarea indelungata chiaru si ferulu se róde si se consuma, se mistuesce; ér' dintre ómenii muritori, unii, facia cu tóte luptele neincetate ale vietiei, ajungu aceea etate inaintata, catu sunt ingusibati de sarcinele batranetiloru, ne mai potendu purtá sarcin'a ce apasa pre umerii loru, a-deca: greutatea si numerulu aniloru.

II. Inse estea premitendule, se am iertare, gelnica adunare, a me reintórce la misiunea mea, care e, a inaltá insemnatatea — pre catu se póte — a acestui momentu tristu, candu noi atrasi de semtiulu amórei, stimei si respectului, celu'amu nutritu, si-lu nutrimu catra repausatulu in Domnulu, amicu si confrate scumpu alu nostru, ne'amu adunatu sei serbamu, sei damu onórea cea mai de pe urma, sei oferimu cu ochii pleni de lacrimi si cu animele petrunse de dorere, tributulu recunoscintei si alu stimei nóstre, asemene braviloru stramosi ai nostrii romani, cari in onórea barbatiloru loru celor meritati celebrau cele mai pompóse si mai frumóse exequii funebrale. — Ne amu adunatu, gelnica adunare, cá se versamu cate o lacrema ferbinte pre acestu cadavru ce a purtatu unu spiritulu atatu de nobilu, ce a cuprinsu in sene unu geniu poeticu atatu de raru, unu lucéferu raru pre orizonulu literariu alu unei natiuni, carui asemene numai seclii potu produce, ca-ce genii sunt ceva raru chiaru si in viéti'a natiuniloru.

Astadi dar' serbamu onórea din urma, a unui poetu celebru alu natiunei nóstre, carele, nu voiu gresi, déca basatu pre opiniunea publica, voiu afirmá ca fú in dilele nóstre celu mai antaiu poetu laureatu alu natiunei romane dein imper. austriacu. Acest'a e Andreiu Muresianu.

Credu, ca voiu intempiná consentiulu opiniunei publice intre romani, déca voiu dice, cu ast'a ocaziune trista, candu celebramu inmormentarea unui distinsu si prea scumpu barbatu alu natiunei, celei serace inca de barbati distinsi, cumu ca acest'a pierdere nu e numai o pierdere, o calamitate familiara, ci e tocma si o pierdere natiunale, o pierdere publica, ca-ce nu numai soumpa'i socia a pierdutu intr'insulu unu sociu alu seu credintiosu si demnu de totu respectulu, nu numai doi filii au pierdutu pre iubitu seu taica, inca inainte de a pasi pe vreo carare sigura in ast'a lume atatu de incruoisata, schaimbatória si vana, — ci si natiunea — a carei fiu avú norocire repausatulu in Domnulu a fi — a pierdutu pre unu filiu scumpu alu seu, pre unu oșteanu si luptatoriu bravu alu seu, — pre unu barbatu, alu carui spiritulu, ideii si simtiemete depuse in memorabilele sale opuri poetice, au escitatu si electrisatu anemele conationaliloru sei, conclucrandu prin acest'a in modu insemnatu la desceptarea si nisuinti'a natiunei sale spre o viatia mai buna, mai fericita. Patri'a dar' si natiunea a pierdutu pre unu filiu activu si zelosu, er' statulu pre unu oficialu diligentu si loialu. Memori'a acestui barbatu ar' fi totudeuna soumpa inaintea acelor romani, cari sciu a pretiui dupa cuvenentia meritele, talentele si virtutile barbatiloru eminenti ai natiunei, pre campulu vietiei publice.

Credu onor. si gelnica adunare, ca mi-voiu impleni numei o datoria, déca dupa cele premise in onórea acestui barbatu repausatu in Domnulu, voiu mai arunca si o privire scurta preste unele trasuri din biografi'a acestui barbatu. Urmá o schitia biografica scurta si ertatiunile, apoi incheie:

„Numai remane alt'a decatulu, cá se dicemu: Passa sufletu nobilu in locasiurile fericitoru, in senulu lui Avramu, ca memoria ta va fi eterna in anemele tuturoru amiciloru si conationaliloru tei, spiritulu teu va dominá cu gloria in totu tempulu, ér' memori'a ta va fi serbata cu pietate si respectu de toti acelia, cari se voru indulci din productele geniului teu; ca-ci aceste producte nu le va consumá nece mani'a lui Joie, nece foculu, nece ferulu, nece etatea cea roditoria, dupa cuventele strabunului nostru Ovidiu.

Er' noi cu ochii pleni de lacrimi si cu pietatea demna de unu atare barbatu: Ti-vomu petrece remasitiile tale cele reci pana la mormentu, si asiedindule in senulu pamentului, din carele au fostu luate Ti-vomu urá: fiati tieren'a usiorá si memori'a eterna! Aminu. Nos eodem te fato sequemur omnes. —

(Urméza descrierea inmormentarei.)

Averile, fondurile, fundatiunile si asiedlamintele din Marele-Principatu alu Transilvaniei.

(Urmare din Nru tr.)

25. Fondulu filantropicu alu lui Dr. Gecse, inceputu cu 2000 fl. m. c. pusu de acesta in a. 1821 si imultitu cu 1000 fl. dati de cont. Nicolae Kemény cu acea conditiune, cá venitul se se folosésca numai dupace fondulu va cresce la unu milionu fiorini. Dómne-ajuta. In 12. Fauru 1854 acestu fondu ajunsese la sum'a de 77,494 fl. 46 cr., avea inse restantie de interese pe la datori 10, 615 fl. 12½ cr. m. c. Nu se póte pricepe, cumu se suferise o neplatire asia indelunga a intereselor.

26. Fondulu de provente alu granitioru (Gränzproventen-Fond). Acestea fonduri lea luatu statulu dela respectivele regimente si anume dela secui prin decretulu minister. de finantie din 8. Mart. 1850 Nr. 1910, eara dela regimentele romanesci prin decretu din 16. Fauru 1851 Nr. 1723. Veniturile anuale dela acelea fonduri stá in a. 1855 asia:

Ale regiment. rom. I.	m. c. fl.	14,622
„ „ „ II.	„ „ „	32,750
„ „ secuiesci	„ „ „	10,372
Sum'a venituriloru	m. c. fl.	60,372

Spesele anuale:

La regiment. rom. I.	m. c. fl.	6,284
„ „ „ II.	„ „ „	13,854
„ cele secuiesci	„ „ „	5,790

Sum'a speseloru m. c. fl. 25,928

De atunci aceste fonduri au mai crescutu. Preste acésta ar fi fórté interesantu a se sci in publicu si fondurile numite de montura, dintre care precumu se spune numai celu alu regiment. I. rom. ajunge la 180 mii, eara alu regiment. II. rom. la 300 mii fl. v. a.

Cá ce se va alege din acelea fonduri, doresce se afla tiér'a intréga.

27. Fondulu din concurinti'a tierii (Landesconcurrentzfond). Infintiatu prin aruncaturile pe contributiune (Zuschläge) dela 1852 incóce. Catu este acestu fondu? Cumu se administra? Spre ce se intrebuintiésa? Diet'a va vedé.

28. Fondulu provincialu din edificiele militare. S'a facutu din veniturile edificiloru militare cladite in timpurile trecute cu spesele casei provinciale. Cifr'a acestui fondu inca nu o scimu; ceea ce scimu este, ca acelasiu e proprietate a tierii.

29. Fondulu edificieloru de granitia pretoriale si militare. Veniturile acestuia au se curga in fondulu tierii in conformitate cu decretulu gubernialu din 31. Iuliu 1855 Nr. 21,073 ex 1854. Catu sunt de mari acele venituri??

30. Fondulu orfaniloru din districtulu Fagarasiulu si din comitatulu Albei de susu. In 14 Fauru 1818 Nr. 344 gubernulu tierii demandase cá spre a se introduce o administratiune regulata in averile orfaniloru, se se infintiese fonduri de orfani (pupilli) in tóte comitatele si in scaunele secuiesci. Din acelea fonduri era se se copere spesele administratiunii fonduriloru pupilare si anume se se faca plati la membrii comisiuniloru orfanale, precumu si se se ajute orfanii cei remasi in lipsa si saracia; de aceea fondulu era se se asiedie cu 6%. Scopu umanu si sacru. Ce vi se pare inse, ca mai tóte acelea fonduri in cursu de cativa ani s'au stracuratu p'intre degete, ele au disparatu, urm'a loru nu se mai afla! In a. 1855 s'au mai descoperitu inca numai urmele unui asemenea fondu in districtulu Fagarasiului si in comitatulu Albei de susu. In Fagarasiu s'au aflatu pre la 30 Aprile 1855 numai atata, ca capitalulu ar' fi 6614 fl. 35¼ cr. m. c., ca inse interesele restante nescóse ajungea la 5027 fl.

59¹/₄ cr. m. c. De s'au mai scos acelea interese séu nu? ne a fostu preste putintia cá se mai aflamu. In comitatulu Albei de susu neci chiaru in a. 1855 nu s'a potutu scóte nimicu la evidentia. Mare ticalosia! —

31. Fundatiunea lui Goldberg. Pentru stipendii de studenti. Socotél'a i se pórtá in Vien'a; noi nu i o scimu.

32. Fondulu spitalului numitu alu Carolinei in Clusiu. Computulu acestui fondu merita a fi cunoscutu mai deaprópe; acelasiu trebuie se fia insemnatoru. —

33. Fondulu principelui Schwarzenberg in M.-Osiorheiu. Cumu sta si acestu fondu?

Alte fundatiuni si fonduri.

34. Romano-catholicii avea pana in a. 1855. a) Fondulu religii; b) alu studiilor; c) alu stipendierilor; d) alu scólelor normale; e) alu invatiatorilor de scóle normale pentru pensuni si orfani.

35. Greco-catholicii (unitii) avea: a) fondulu capitulului pe canonici; b) alu seminariului de teologi; c) alu pretilor neputintiosi (deficienti); d) alu calugarilor vasilieni; e) alu besericei catedrale; f) alu tipografiei; g) alu eppului Klein; h) alu lui Ramontiai si alu lui Sima de stipendii, si premii; i) alu museului. Tóte acestea fonduri stau in computulu si administratiunea cassei tierii (Landeshauptkassa), in catu respectivii numai catu isi tragu veniturile pre lenga cuietantií. Cumu va fi de aci naine va vedé, care va trai.

Mai sunt si alte fonduri, anume in comitate si in scaune, caroru inse fórté anevoa le mai poti dá de urma, pentrucá numai Ddieu scie cine si cumu le tiene in evidentia. Desfreulu autonomiei municipale intielese fórté reu pana la 1848 au causatu o prada si adesea supresiuni de averi comune si publice, care e in stare a revoltá si cele mai paciuite temperamente. Au fostu si in Ardealu multi ciocoi, carii in art'a de a dilapida averi publice se potea mesurá cu ciocoi din Paris ai seculului trecutú séu cu cei din Constantinopole.

Sasii inca au fonduri relative mai multe decatu ori-care alta natiune si confesiune ardeléna; ei le si tienu in evidentia, carea inse e cunoscuta numai la unu micu numeru dintre connationalii loru; eara mai de parte ei inca se inganfa cu autonomi'a ori-candu e vorb'a de a publicá cifre; adeverulu inse este, ca neci ochii sasesci nu suferé prea multa lumina de publicitate. —

Ce se mai dicemu inca si de fondurile si fundatiunile eate s'au mai infintiatu dela a. 1855 incóce anume in sinulu unor beserici si confesiuni? Óre nu este tier'a in dreptulu seu de ale cúnósce si pre acelea, pentrucá se scia, care merita si care nu ajutoriu din vistier'a comuna a tierii? —

Si óre averile si veniturile municipieloru, comuneloru cetatiene, orasiene, satesci, cumu se tienu in evidentia si cumu se administra? Intru adeveru a sunatu de multu acea óra, in care trebuie se se ia o strinsa socotéla dela tóte; asia socotéla curata, pentrucá se se scia lamuritu, care ce si catu are si ce face cu veniturile, eara apoi ce este alu loru totu loru se le remana; numai se nn se fure. Ati vediutu Dv. de es. pamenturi de aratu, fenatie si paduri de ale bisericeloru romanesci schimbate séu si cu totulu instrainate? Noi amu vediutu. Ati vediutu Dv. orasiu, unde pentru infrumsetiari de cateva sute se scriu cateva mii si unde numai untur'a destinata pentru cárále de preiunctur'a (Vorspann) costa pe anu pana la 200 fl.? Ati vediutu cumparanduse din venitulu comunalu casa cu 20 a 30 mii fl., atunci candu acea comuna gmea sub sarcin'a datorieloru si ia baid imprumutu cu 12 %?

Intr'aceea fia-ne de ajunsu cu atatea aieptaturi. Potestatea legislativa va trebui se afle mediulócele si calile spre a scóte la lumina tóte averile si veniturile publice si comunale. —

G. B.

Tocm'a se publica si prin celelate diurnale, mai vertosu in „Erdélyi Posta“ asemenea fonduri, precumu si in „Herm. Ztg.“ Mai tragemu dar' odata luarea aminte a toturoru com-

patriotiloru, cá se ne impartásiéscá date si despre esistinti'a altoru fonduri catu de mici, cá se le scótemu la lumin'a publicului, dimpreuné cu altele, preste care vomu da si noi, si de care avemu cunoscentia mai de aprópe. Acésta datorintia o vomu implini nu numai pentru Ardealu, ci si pentru fratii din Ungari'a, Banatu si Bucovin'a, numai se ne impulpámu a le culege si tramite spre publicare, cá romanii inca se scie acumu de tóte averile tierii, comune séu speciale. R.

Diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a XLI. din 7. Octombre.

(Urmare si Capetu din Nru tr.)

Zimmermann doresce a primi art. de lege intregu precumu s'a retransmisu dela guvernulu.

Dr. Ratiu: Me rogu in. Presidiu! Mai inainte de tóte trebuie se facu óresi-cari intrebari, pentrucá nu pricepu §. 6 bine, pana ce D. aparatoriu alu propusetiunei guberniului nu'mi va dá óresi care desluciri; pentrucá cu ocaziunea desbaterei propusetiunei I. la §. 6 eu inca am votatu cu aceia, cari au fostu de parere, ca prin §. acest'a sunt nu numai legile, care stau in contradicere cu determinatiunile art. I desfiintiate, dara si patentele, privilegiile si ordinatiunile etc.

Eu asia credu, ca privilegiulu este o esceptiune dela o lege generala si ca prin urmare privilegiile potu substá si dupa desfiintierea unei legi generala; si asiá eu me temu, ca si dupa intarirea legii acesteia, privilegiile de mai nainte, cá esceptiuni dela legea generala voru remané in valóre.

Asemenea sta si cu ordinatiunile si patentele, caci patentele eu credu, ca nu sunt alt'a, decatu o modificatiune a legii, ce sta, o desfiintiere a legii.

Asia dara si despre patente se póte dice, ca densele cá modificatiuni ale legii generala potu substá. Déca inse D. aparatoriu alu proiept. reg. — pe care inse nu-lu vedu pre banc'a guberniului — imi va dá deslucirea caruta si me va asigurá, ca nu se va poté nasce neci o indoíéla, ca sub „legile tierii“, cari stau in contradicere cu determinatiunile art. I. se intielegu si tóte privilegiile, patentele, rescriptele, ordinatiunile etc. — atunci eu inca me multumescu cu stilisarea din §. 6; éra la dincontra, trebuie se-mi dau parerea mea in contra §. 6 si se propunu, cá se rogámu pe Mai. S'a se sanctionédie art. de lege I. asiá, dupa cumu la tramisu inalt'a dieta antaiasidata insusu spre sanctionare.

Vicepres. Alduleanu. Obieptulu desbaterei este testulu art. I de lege, care-lu avemu inainte, §. 6 este cunoscutu, binevoiti, alu luá inainte si a vi-lu esplicá cumu socotiti, ca trebuie se se intieléga si apoi spuncti ca sunteti pro séu contra?

Dr. Ratiu. Eu nu me intielegu cumu merge treb'a. Comitetulu a disu, ca dinsulu intielege, ca si patentele si privilegiile etc. sunt desfiintiate prin legea presinta, déca acést'a asigurare o voiu audi si din partea guberniului, atunci me multumescu si eu cu formularea §-lui 6.

Alduleanu. Eu me rogu se ve dechiarati in privintia testului §-lui 6 décalu primiti séu nu.

Dr. Ratiu: Eu remanu pe lenga testulu celu dintaiu, déca nu mi se póte dá deslucire, ca incatu se intielegu sub legile tierii si „patente, privilegii, ordinatiuni“ etc.

Alduleanu voiu se audu parerea Dlui Ratiu in privintia acest'a, pro séu contra?

Dr. Ratiu. Déca inalt'a casa e de parerea acest'a, ca prin legea acest'a nu numai legile tierii, cari stau in contradicere cu ea, dara si privilegiile, patentele etc. sunt desfiintiate incatu stau in contradicere cu legea acest'a, atunci si eu me dechiaru multumitu cu stilisarea §-lui, ca-ci cumu amu disu eu numai atata indoiala amu avutu. —

Negrutiu. Me rogu de cuventu?

Alduleanu: Me rogu, pro séu contra voiti se vorbiti?

Negrutiu: Eu pro vréu se vorbescu. Numai vréu, cá se propunu, cá se se róge Mai. S'a se se indure, cá catu mai curundu se sanctionédia acestu articulu de lege, inca pana ce nu se va desfiintia diet'a. (Bravo!)

Reichenstein dechiaru, ca amintirea patenteloru, privilegieloru scl. e de prisosu, de ore-ce art. VIII. din 1791 detrage acestora ori-ce validitate de lege.

Rannicher se dechiaru totu in acestu intielesu. Ordinatiunile dupa principiulu dreptului publicu trnu au validitate numai atunci, candu nu sunt in controversia cu legile tierii. Privilegie se dau acumu numai celoru ce facu inventari, in privintia acestora Transilvani'a e seraca, deci nu este cauza

a se teme de privilegie, ordinatiuni s. a. Spriginesce testul precumu l'au modificatu locurile mai 'nalte.

Ratiu: Daca inalt'a casa e multiumita cu aceste declarari, eu nu su ingrijiatu.

Popea: Pe lunga aceea, ca sum pentru proieptulu de lege alu regimului, asi voi numai se adangu la § 3 aceea, ce mi se pare, ca a remasu afara si adeca: in testulu romanu si germanu a remasu cuvintulu, „négy,” care in testulu magiaru sta, afara.

Eu credu ca acest'a este numai o eróre, pentruca sciubine, ca candu s'a asternutu articululu de lege spre sanctionare la Mai. S'a, cuventulu acela a fostu pusu acolo.

Impregiurarea, ce o a adusu unu deputatu inainte, ca ar' fi destulu, ca-ci se enumera acelea 4 natiuni mai la vale in testulu §-lui, nu me multumesce pentruca cuvintulu acel'a „patru” e deschiarare chiara, ca numai patru natiuni sunt in tíera recunoscute si nu mai multi, asia dara pe lunga descoperirea convictiunei mele in privinti'a proieptulu de lege, ca si eu me odichnescu in privinti'a §-lui 6 asi voi totuodata, cá se se adauga cuventulu „négy” din testulu magiaru si in celu germanu si romanu de unde numai prin eróre se vede ca a remasu afara.

Rosenfeld recomanda primirea testulu precumu s'a retramisu dela locurile mai 'nalte, consentiesce cu declarariile lui Reichenstein si Rannicher, dar' nu aproba aceea impregiurare ca diet'a a saritu- din desbaterea generale in cea speciale, precumu nu consentiesce neci intr'aceea, ca in protocolu se se faca forma de protestu, ca au remasu din testu patentele, ordinatiunile s. a., acést'a nu ar' avé neci o urmare.

Moga Dem. renuncia la cuventu.

Muresianu Ioach.: Onoratu presidiu! Scimu cu totii, cumuca la darea de lege sunt 2 faptoru, unulu este corpulu reprezentativu séu legislativu, celalaltu este Domnitoriulu, care sanctionéza legea.

La articululu de lege, ce e la ordinea dilei aflamu, cumuca din partea Domnitoriulu séu a sanctionatoriulu legei s'a datu aceea explicatiune, cumuca nu s'a facutu neci o modificatiune esentiale intr'insulu, fara numai in formularea séu construirea lui, prin urmare o parte a legislatiunei s'a deschiaratu cumu pricepe legea acest'a.

Asia dara eu diu parte-mi asi dori, ca si celalaltu faptoru prin o declaratiune chiara, prin o decisiune din partesi, se esplice tocm'a asia, cá si celalaltu faptoru, ca cumu pricepe legea acest'a, dar' nu numai asia cumu o a explicatu unulu séu altulu dintre deputati, fara hotaritu, curatu se deschiaramu, cumuca diet'a pricepe, ca precumu suntu fara de valóre legile tieriei, care stau in contradicere cu determinatiunile legei acesteia asia sunt desfiintiate si fara potere si privilegiile, patentele, rescriptele, ordinatiunile si alte mesure administrative, cari sunt in contra acestei lege si apoi atunci si eu sumu multiumitu cu articululu de lege anteu, precumu a venitu in josu cu préaltulu rescriptu alu Mai. Sale din 27. Sept. a. c. Nr. 4540, dar' nu asia precumu dice D. Dr. Ratiu, care e multiumitu cu declaratiunea D. deputatu dela Sibiu si a altor'a.

Ratiu. Me rogu nu e asia.

Alduleanu la ordinea dilei e articululu de lege etc. se binevoiti a ve dechiara, ca primiti lu asia cumu este séu cu abatere. —

Muresianu: Conditionatu me invoescu cu densulu. Déca diet'a va dá o explicatiune tocm'a asia precumu a datu Mai. S'a in preanaltulu rescriptu, eu atunci inca sum multiumitu cu §-lu acest'a, asia dupa cumu este, iar' déca nu se va da explicatiunea acest'a, apoi sum pentru aceea, cá se re mana legea asia, dupa cumu s'a substernutu antea-si-data spre sanctionare la Maiestatea S'a.

Alduleanu: Me rogu primiti articululu de lege asia dupa cumu e aici séu ba?

Muresianu: Neconditionatu nu lu potu.

Alduleanu: Me rogu se ve dechiarati, ca primiti-lu asia séu ba.

Muresianu: Eu nu sciuc ce se mai dicu aici, decatu ca, decumuva diet'a nu va dá acest'a explicatiune, atunci voiu, cá §-lu acest'a se se priméscu asia, precumu s'a tramisu antaiasi data spre sanctionare.

Alduleanu: Me rogu nu este asia lucrulu, primiti §-lu in formularea lui séu ba?

(Muresianu tace si se pune de siede).

Metrop. Siolutiu. Eu, in alta privintia primescu proieptul comitetulu, fara aci la conclusu unde se dice, „eara pre memoratii credintiosi representanti ai acelei tieri ii asignamu, cumuca acestu articulu petreotu prin acest'a in cartea de legi a marelui principatu alu Tran-

silvaniei lu vomu observá atatu noi insine, catu si vomu face, cá se fia observatu prin toti oredintiosii nostri.”

Aci eu asi dori din partea mea, pentruca astadi mane nimeniu se nu-i se dè privilegiu, a dice, cumca aci e pusu numai de singuru Mai. S'a, cumca-lu va observa, eara de urmatorii Mai. Sale nu este facuta pomenire.

„Eu asi socoti, cá aci se se puna cuvintele” atatu noi insine, catu si legiuitii nostri urmatori, intocm'a precumu si supusii nostri.

Dr. Ratiu dice ca se tiene de ordinea dilei.

Negrutiu. Inaltu Presidiu! Precumu si mai inainte cu ocaziunea desbaterilor speciali m'amu deschiaratu, cumca a mea dorire aru fi aceea cá se esprimamu in representatiunea acest'a catra inaltulu tron alu Mai. Sale cumca noi amu dori si ne si rogamu de Mai. S'a cá se se indure articululu acest'a de lege catu mai curundu alu sanctioná si alu tramite in diosu inca in decurgerea dietei, cá se se publice; acest'a o dicu cu atatu mai vertosu caci scimu cumca suntemu in ajanulu unui actu fórte momentosu, adeca in ajanulu tramiterei deputatiloru la senatulu imperiale.

'Era noi ne amu fostu deschiaratu si mai inainte in congresulu nationalu, cumca tare ne vomu bucurá si ne vomu tiené deodata de strinsa datoria, déca cá natiune prin lege recunoscuti vomu fi pusi in preaplacut'a pusetiune de a poté luá si noi parte la senatulu imperiale, acea dicu si acumu ca amu dori cá avendu de a merge la senatulu imperiale, se luamu acolo parte cá natiune recunoscuta, pentru aceea me rogu, cá acest'a dorintia, care credu, ca e a intregi natiuni, se se puna in adres'a acest'a. (Bravo!)

Muresianu Joachim. Chiaru aci e locula, unde observatiunile mele aru poté se-si ale realizarea lor.

Eu asi dori, cá in representatiune sa se ié si pasagiulu urmatoriu: preindurat'a declaratiune a Mai. Vóstre c. r. apostolice din inaltulu rescriptu regiu ddo. 27. Septembre 1863 Nr. 4529, cumca nu e schimbato nimicu in esinti'a acestui articulu de lege, cumu s'a substernutu elu mai antaiu spre preanalt'a sanctionare, o intielege pré umilitu subscris'a dieta asiá, ca privilegiile, patentele, rescriptele, ordinatiunile enumerate in §-lu 6 alu aceluasi si alte mesuri administrative, cari stau in contradicere cu acest'a lege, sunt privite cá fara de potere si fara a se indica mai de aprópe.

In fine eata si deschiararea comitetulu facuta in privinti'a intielesulu §. 6 in reportulu seu datu dietei pe, radimulu carei s'au primitu modificarea séu esmiterea pasenteloru etc.

2. Modificarea §. 6 din proiectulu de lege, ce s'a aprobatu, se ar' poté numi cea mai esentiale, ce s'a facutu peste totu din caus'a sanctionarei acestui articulu de lege, de órece se omitu privilegiile, patentele, rescriptele, ordinatiunile si alte mesuri administrative.

Inse considerandu, ca privilegiile, patentele, rescriptele, ordinatiunile si alte mesure administrative cadu inselesi de sine, indata ce stau in contradicere cu legile ce sunt in valóre: de aceea in. dieta se póte molcomi pe deplinu si cu compusetiunea de facia a acestui §.

Celalalte vedile in Gazet'a Nr. 91 in „Novisimu.”

Cuventarea Dlui Branu de Lemény

in siedinti'a dietei Tranniei XLII. din 8. Octobre 1863.

Inaltu Presidiu! inalta Dieta!

La ordine se afla desbaterea generala despre reportulu comitetulu dietale privitóre la inaltulu rescriptu, ce au venitu pentru tramiterea deputatiloru transilvanu la consiliulu imperiale. Eu din partemi daca numai o scurta privire aruncu asupr'a impregiurariloru in care se afla poporulu Transilvaniei fara deosebire de nationalitate si confesiune tocm'a in privinti'a acestoru obiecte, cari vinu a se pertrepta in consiliulu imperiale, adeca corelatiunile contributiunale si de comunicatiune de drumu de feru — apoi in adeveru nu potu se 'mi acoperiu dorerea, — candu eu vediu ca Mai. S'a ne provocá la consiliulu imperiale si noi reprezentantii poporulu — unii, yá se dica, suntemu de parere, ca se mai amanamu inca acestu obiectu — se amanamu inca tramiterea deputatiloru la senatulu imperiale. — Inalta dieta! Cu ocaziunea desbateri generale in privinti'a adresei amu adusu pe scurtu inainte, cumca poporulu transilvanu si pana acuma, si de presinte semte greutatile, simte urmarile cele grele ce au urmatu din amanarea realizarei legiloru fundamentale, adeca a diplomei din 20 Oct. 1860 si a patentei din 26 Fauru 1861. De orece poporulu in Transilvani'a si pana in dioa de astadi platesce darea capulu, care in celealalte provincii de multu au incetatu. Noi ca reprezentantii ai poporulu transilvanu, cari in adeveru din inarticularea natiunei romane de egalu indreptatita, din inarticularea egalitateri limbiloru, din inarticularea inalteloru acte de statu, de si acestea dau nesce interese sublime, dau nesce interese de o importantia si de o insemna-

tate nespusa, — totusi diu poporul nu primesce nu dobandesce nici unu interesu materiale. — Inalta dieta! Poporul Transilvaniei asepta cu mare nedumerire, asepta cu o sperantia, cu o siguritate nemarginita ceva usurare dela diet'a presinta, mai cu sama in privint'a comunicatiunei contributiunei si recrutatiunei. — Inaltulu rescriptu, inalt'a provocare, ce ne a venitu pentru tramiterea deputatiloru transilvani la senatulu imperiale, trebe inalta dieta, sene fia noua, ca o noua dovada de ingrigirea cea mai multu decatu parentiasca a Mai. Sale pré bunului nostru imperatu si Mare Principe alu Transilvaniei. Si toema in interesulu Transilvaniei trebe din tóte puterile, trebe cu tóta vointi'a si cu tóta loialitatea se urmamu acestei provocari a Mai. Sale si fara intardiare se tramitemu deputati din partea Transilvaniei la consiliulu imperiale, ca acestia luandu parte la siedintiele consiliulu imperiale, acolo unde este locul si tempulu, acolo unde se pertractédia aceste obiecte se aducu la cunoscint'a mariloru barbati de statu, a intregi monarchii austriace impregiurarile Transilvaniei si pre basea acelor'a se midiułocéscu stergerea darei capului si o mai buna proportiune a darei de pamentu între Transilvania si între celealalte provincie ale Monarchiei austriace, pentruca inalta dieta, unu jugu de pamentu in Transilvani'a nu póte fi ingreuiatu totu cu aceiasi cifra de contributiune, cu care póte fi acest'a ingreuiatu in alte provincie ale monarchiei austriace. — Nu putemu inalta dieta se aseptomu nici o usurare pentru poporul transilvanianu dela consiliulu imperiale, — daca noi nu vomu voi, séu mai bine dicundu vomu amana tramiterea deputatiloru nostri la consiliulu imperiale, pentruca nefiindu representata Transilvani'a in consiliulu imperiale, nu se afla nime, care se descuce si se informédia pre inaltulu consiliulu imperialu despre corelatiunile Transilvaniei. Deci eu in principiu inalta dieta me dechiaru cu totulu pentru reportulu comitetului dietale, intr'acolo, cá adeca fóra intardiare dupa modalitatea propusa se pasiésca inalt'a dieta la alegerea deputatiloru pentru consiliulu imperiale si acestia fora intardiare se merge in susu. In acesta nu vedu eu nici o prejudecare a biletului de mana alu Maiestatii sele, prin care adeca deciderea modalitatii alegerii deputatiloru la consiliulu imperiale s'a retienutu pentru puterea legislativa a Transilvaniei, respective pentru diet'a Transilvaniei si pentru Maiestatea sea, pentruca chiaru in prea inaltulu rescriptu, prin care au venitu acuma provocare acesta se dice limpede, ca deorece desbaterea, deciderea, si aducerea unei legi in privint'a modalitatii alegerii de deputati la consiliulu imperiale aru póti unu tempu mai indelungatu si de orece consiliulu imperialu de presinte 'si tiene siedintiele sale in Viena si de óre ce are se pertractédie budgetulu si drumulu de feru; asiá este de necese, cá Transilvania se fia representata in consiliulu imperialu. Din aceste motive purcediendu Maiestatea sa, ne provo'ca ca ad hoc, adeca pentru acuma se alegemu deputati pentru consiliulu imperialu dupa modalitatea indicata de Maiestatea sa, lasanduse propusetiunea a patra ne atinsa. Eu nu vedu prin acésta procedura nici unu picu de prejudecare a acelu dreptu alu Transilvaniei, cá adeca la tempulu seu se se aduca unu articolu de lege pentru modalitatea alegerii deputatiloru Transilvanieni la consiliulu imperialu. Ce se atinge de unele reflexiuni ale D. deputatu Schnell, ca densulu dice ca este in contra ori carei precipitari, eu dicu ca aci nu este vorba de nici o precipitare, pentru ca daca inalta dieta va primi provorarea Maiest. Sale si dupa modalitatea ce sau propusu din partea comitetului dietale va pasi la alegerea deputatiloru imperiali, acest'a nu pociu eu din partemi nici decumu seo privescu de precipitare, dara cu multu mai pucinu póte se sté cealalta objectiune a D. deputatu Schnell, ca do'ra s'aru afla o partida chiaru in consiliulu imperialu care se impugne legalitatea alegerii deputatiloru Transilvaniei, pentruca acesta este curatu dreptulu dietei Transilvaniei. Eu credu inalta dieta, cumca in consiliulu imperialu infaciosiarea deputatiloru Transilvaniei va fi bine ven'ta; eu credu inalta dieta, cumca noi cá representanti ai poporului, cá locuitori ai Transilvaniei, ca civi austriaci, se avemu de o parte inaintea ochiloru interesulu poporului, eara de alta parte consolidarea intregi monarchie austriace. —

Inalt'a dieta! la obiectulu ce ne sta inainte, adeca la tramiterea deputatiloru Transilvaniei la senatulu imperialu privescu tóte provinciile marei monarchii austriace, privescu cu deosebire inalt'a dieta, regatulu Ungariei, Croatia si Bohemia. — Pasulu acesta alu inaltei diete este de mare insemnatate pentru consolidarea si pentru realizarea ideii unitatii reale a intregi monarchii austriace. Eu dicu din partemi pe basa acestoru motive, cá se nu amanamu astu obiectu urgente, ci cu anima plina de multiamita si loialitate catra Maiestatea S'a se primimu reportulu comitetului dietale si fora intardiare se pasimu la alegerea deputatiloru in consiliulu imperiale, cá acestia informandu pe senatulu imperialu se póta midiułoci usurarea cuvenita pentru poporul Transilvaniei. (Bravo!)

In giurulu Brasiovlui a proruptu bol'a de vite, ce se face cunoscutu cu acelu adausu, ca pentru a incungiura latirea mai de parte a bolei acestei stricatióse sau luatú mesurile politiano-veterinare, cari sub grea pedépsa se poruncescu a se observa. Magistratulu u. si d.

Brasiovu in 24. Oct. 1863.

Sibiiu. (Multiumita publica.) Dein partea suscrisului se aduce cea mai mare multiumita demnului de stina Domnu Josifu Mog'a, jude procesualu in cerculu Ariesiului pentru marnimós'a facta, ajutandume pre anulu scolastecu 1862/3 cu 50 fl. v. a Georgiu Vlasa, m. p., iuristu in alu II. anu.

De lenga Turd'a 4. Oct. s. v. REFLECSE catra DIETA. Noi cei departati credéamu, ca lamura inteligintieloru, cari se afla in dieta, ceia, ce vre a intari, refuta, esprima are a face pe o cale iuridico rationala, cu incungiurarea a cei mai mici vatamari si atingeri de persóne. Asiá nu numai ne miraramu, dara ne si scandalisaramu in D. Binder, carele lui Branu de Lemény in sedint'a a 31 din 19. Septembrie respundiendu, nu numai întrebarea: Haben sie etc. fora catu de pucina deducere rationala séu iuridica o numésce cea mai negióba; ci cu o arogantia, cu o necercumscrisa putere de Dictatoru isi da si osenditóra sea judecata, ca unulu, carele pone o asiá intrebare, ar fi demnu a se depune, si suspenda dela votu. Eará altulu totu din centru, candu deputatii romani ceru numai partea loru din ceea ce aveau romanii inainte de intrarea ospetiloru sasi aici, si sau donatu sasiloru impreuna cu romaniloru, si astadi se recunosce prin legea egalitatii pronuntata de Monarculu, si s'a acceptatu si de catra dieta, dice: ad. ca romanii sapa sub privilegiele seculare ale natiunei sase, si salva venia, ca nu lisu legate scaunele de siedintu.

Atat'a maniera de civilitate! Déca cu unii omeni de acestia neci acumu imperatia lui Ddieu nu va se vina la noi, apoi numai scimo, cum si candu va veni? De altminte pe aparatorii sine ira a causelor proprii, fia acelea ori care, ei stimamu, din tóta anima, cumu pe Ill. sea D. Episcopu Fogarasi, carele in contra emendamentulu Esc. Sale Metr. Siulutiu apará limb'a magiara.

Dloru deputati! Pentru pagubitiósa administrare a iustitiei, déca inquisitorii si judecatorii nu pricepu limb'a martoriloru, ve mai descoperu si eu unu esemplu tristu, intemplatu si la noi, între alte multe nenumerate.

In Comitatu Turdei, satulu Indola, camu de pela 1808 incóce nefolosinduse Possessorii de dreptulu crismaritului, au vendutu si au fertu rachiú cine au vrotu pona la 1853 candu satulu face limitatie, cá se tiene numai upa chrisma, si acésta in folosulu scólei. Possessorii (trediti prin unu Puskas János romanu renegatu fostu odorbireu la Baronii Josika in Micasiu, acumu locuitoriu in Indolu, carele si elu deschisese crisma pe sama sa in contra vóei satului, si neputénduo tienea a alergatu indatu la ajutorulu Possessoriloru) oprescu comuna in eesercitiulu crismei. Procesulu se perde la oficiulu pretorialu. Indolula isi cástiga mai din 20 sate vecine atestate despre aceea: ca in Indolu anulu 1848 a aflatu libera vinderea beuturii spirituóse, ca estu rondu de omeni n'au pomenitu crisme domnesci in Indolu, cu care misca caus'a la oficiulu de prefectora in Clusiu. De unde in 1856 se tramite spre incuisitiune unu Ebner, carele nu scia qua iota neci romanesce neci unguresce, ba dupa incercarea facuta neci latinesce.

Carui i se da din Turda de talmaciu unu D. K., un romanu pretinu de cruce al lui Puskas János. Carele (greulu pamentulu de inelei) ponendu si intrebarile dupa placu (ca D. Ebner era nu mai multu facie cu martorii de catu unu stanu de pétra;) apoi fasiunile martoriloru romani si unguri asiá cu succesu bunu le a talmacitu lui Ebner in limb'a germana, si le a pusu la protocolu, carele firesce la subscrisu cu martorii si antistiile satelorú, in catu la prefectura din Clusiu in 7. Iuliu 1856, Nr. 5660 s'a judecatu între alte puncte unulu asiá: Aus den mit den Nachbargemeinden geflogenen Erhebungen geht allerdings hervor: Dass die Indoler Insassen geringe Quantitäten aus Wein oder Brantwein sowohl in 1848 als früher und später aufliegende Gäste verkaufen. Eu juru pe Dumnedieulu celu viu, ca acésta marturiile n'au disu. Asiá Indolulu a perdutu crisma pana in ziua de astadi, daca atunci, candu D. Ebner scia romanesce nu se intempla. Apoi dela J. Locotenintia de atunci neci schimbarea nedreptei judecati, neci licentia a se face alta incuisitiune pe lenga tóta staruirea nu s'a dobanditu. ! ! !

Cu profunda durere dara se leaga de nobil'a anima si sufletu alu stimatiloru Parinti ai patriei, de a nu lasa inca in dieta presenta ne luata in bagare de sama, si nevindecata aceea nespusa stricatiune morala si materiala, care se face poporului prin regalatulu crismaritului concesu fostiloru Domni de pamentu. Da, unde nu se afla astadi satu, se nu fia inundatu de Israeliti? — Indolu astadi numai 5 crisme are, unde se prada peste anu alterum tantum pe cata e darea statului. Candu apoi intrunu statu: merge asiá ca altcumu nu se póte, numai bani si éra bani, ori cumu si ori de unde? Iucru bonus odor etc. (caci miile cele multe, care le platescu proprietarii de masini, se tragu nu din pung'a lorú, ci cu alte dari din preuna depe grumadii poporului pona in tr'unu bano) proh dolor! acolo e la usia peirea si pentru seracile albine, dara consequenter si pentru amaritulu si nefericitulu stapu.

Mai vine inca a se lua in dirépta consideratiune. Cu precum se ferbe vinarsolu astadi, se afla subtrasu castigulu si traiulu vietii dela gurile milor de seraci, veduve si orfani, a caroru strigare a adunsa la ceriu, si s'a derivatu singuru in pungile milioneriloru proprietari de masini. Óre Parentii patriei n'ar poté afla ceva midilocire a se pote ferbe rachi'a si de cotra cei seraci in caldari mici, ca statulu inca se nu remane fera castigu. Caci si pona acumu nu numai accisulu, ci ma multu modalitatea fertului le sta in cale.

Dar' óre procese decise su absolutismu, si constitutiunea din da cu bardá si cá celu de susu nu s'ar poté renoi, cá se caute adeverulu si dreptulu, unde se afla, ca Domne ce dauna mare publica e acésta, candu o scola se afla despoiéta de unu dreptu pentru conservarea s'a, si acésta in favórea unui masinistu séu proprietariu, care apoi imple satulu de crisme si cu ele de demoralisare! Videant! nel. S. V.

Austri'a Vien'a. O deputatiune din Bucovina avú audientia in 15. Octomvre suptu conducerea capitanului locutiitoriu alu tierei cav. de Hurmuzachi, care asternu rogamintea dietei bucovinene pentru subventionarea fondului de desgreunarea pamentului, si primi dela Monarchulu resolutiune mangaitóre, ca se va luá cererea loru in drépta consideratiune.

Dela senatulu imperialu vomu publica in numerii viitori ceea ce ne interesédia si pe noi; pana acumu n'avemu de registratu, decatu numai proiecte si debateri generali, la eari ai nostri inca nu luara parte.

Mai. S'a a binevoitu a iertá imprumutulu datu catatiei Bistritia in an. 1850 de 6000 fl. si imprumutulu datu in 1857 pentru ajutorarea celoru dearsi din cas'a statului 'lu mai amana cu trei ani dela terminulu replatirei; de asemenea gratia s'au facutu partasie si alte comune sasesci. —

Cancelariulu aul c. Nádasdy merge cu concedia la Biaritz spre a'si readuce soci'a din scaldele franceze de acolo, de unde va trece la Parisu spre a'si cautá dorerea de ochi la medicii de acolo. V. Cancell. Reichenstein va remané in locui. Jurnalele magiare inse variédia scirea, unele dicu, ca C. Nádasdy va ocupa locul contelui Forgaciu si Reichenstein se remana pentru Ardealu. Ministrulu de comerciu gr Wickenburg la cerere fú dimisionatu si denumitu senatoru imp. in cas'a de susu pe viétia.

Imprumutulu celu nou de 96 milióné, are prospectu, bunu dar „Pesti Naplo“ pledusa, cá 30 milióné se se primésca cá imprumutu alu Ungariei, ca atuncea s'aru impartasi la obligatiunile emise si privati si dieta lár primi asuprasi. —

Ministrulu de finantie a propusu ad. casei ablegatiloru unu imprumutu nou de 96 mil. fiorini v. a. Din acestea: 1) 30 milióné se se intrebuintieze pentru ajutorirea celoru lipsiti din Ungari'a; 2) 34 mil. pentru acoperirea deficitului (a sumei, cu catu fura mai puține veniturile, decatu speșele statului, 3) 12 mil. pentru stringerea baniloru de argintu, si 4) 20 mil. pentru reducerea chartielor de saline (ocne). In privinti'a celoru 30 mil. pentru Ungari'a aflamu in „Const. Oesterr. Ztg.“ urmatórea specialisare: pentru cladiri straordinare de drumuri 200,000 fl., pentru cladiri straordinarie de apa 1 mil. 300,000 pentru proprietarii mici (tieranii) loviti mai greu de nerodirea campuriloru cá antecipari de camatuitu: a) pentru semanaturi de tótna 6 mil. 500,000; b) pentru semanaturi de primavéra 3 mil.; c) in bani gat'a pentru cumpararea vitelor de lucru si de folosire 8 mil.; d) in bani gat'a fara determinare premergatóre a intrebuintiarei loru 11 mil.; e) pentru ajutóre 1 mil. In fine cá imprumuturi camatuibile la societati si comune pentru de a face siosele (drumuri de tíera) si drumuri de feru, de a regulá riuri, de a secá balti etc. cu totulu 5 mil. fl., va se dica sum'a mare 30 mil. fiorini.

Din afara inca n'avemu de registratu fapte, numai o impregiurare o atingemu, ca in 5. Novembre se deschide corpulu legislativu in francia in 17. in Italia si totu in Novembre 15 si in Romani'a. —

Indrept.: in Nr. tr. remasara multi erori: corege: ecsunda, cubent; cá se etc.

TELEGRAMULU

„GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Bucuresci, 24. Oct. 9 óre 50 min. inainte; sositu in 24, 9 óre, 59 min. dupa amédiu, si primitu in 25. Oct. demanéta. —

Ministeriulu s'a schimbatu si compusu astufeliu: M. Cogalniceanu ministru presiedinte si de interne, Steeghe de financia, Istoriculu A. Papiu Ilarianu de justitia, Generalu Jachovachi de resbelu, N. Rosettu Balanescu la esterne, Dimitriu Bolintineanu de cultu si instructiune publica, P. Orbescu alu lucrariiloru publice. Convocatiunea camerei e la usia. —

Bucuresci, 25. Oct. 5 óre, sositu la 9 óre dupa. Cai conchiamata pe 3 Noemvrie. —

Toti osenditii pentru deliecte de presa sunt agratiati si tóte sele pendente de asemenea natura sunt anulate.

Monitorulu ne mai aduce rescriptulu Domnescu urmatoriu:

Alexandru Joan I.

Cu mil'a lui Ddieu si vointi'a nationala, Domnu J pateloru Unite-Romane.

La toti de fačia si viitori sanetate:

Asupr'a reportului ministrului nostru secretaru de la resbelu;

Amu decretatu si decretamu ce urméza:

Art. I. Se creaza trei comandamenturi militare c denti'a in Bucuresci, Jasi si Craiova.

1. Comandamentulu Bucuresciului va cuprinde tópe aflate in Romani'a de dincóce de Milcovu pana in Oltulu.

2. Comandamentulu Jasiului va cuprinde tóte t aflate in Romani'a de dincolo si

3. Comandamentulu Craiovei tóte trupele aflate de Oltu.

Art. II. Atributiile comandantiloru acestoru cor mente si relatiile loru cu ministeriulu si cu trupele comandale voru fi cele prevediute in servitiulu interioru generalii de brigade si divisii si in servitiulu in con

Art. III. Pentru servitiulu comandamentului se va fia-caruia din acesti comandanti cate unu capitanu s din corpulu de statu-majoru, dupa importanti'a coman lui; la trebuintia siefii comandamentelor voru mai pt cate unu oficeru séu doi de ordonantia pana la grad capitanu din armele de sub comand'a loru.

Art. IV. Indata dupa numirea acestoru comandar positiile anterióre voru remané desfiintiate.

Art. V si celu din urma. Ministru de resbelu este cinatu cu executarea ordonantie de fačia.

Alexandru Joan

Ministru secretariu de statu la despartimentulu de re Generalu Flore

S'a mai decretatu o scóla superióra de sciintie, cu scop forma profesori de sciintie matematice, fisice si naturale pentu nasie si a pregati studenti la specialitati de aplicatii sciintifice.

Asteptamu cu sete si publicarea proiectelor pentru impr rirea tieranului, latirea bazei legei electorali si unu proiectu, reguleze desmatiatu'a admisibilitatii la intrarea in oficie publice tului, ca pana candu nu va ecsiste lege, ca cutari posturi nu ocupa decatu de parsóne, ce posedu cu tare grádu de invatietur dita prin atestate publice de institute, administratiunea si justiti voru totu schiopeta; proiectu pentru institutiunea generala oble si neamanat'a creare a unei universitati nationale; si atunci rom voru mai fi obiectulu baterei de jocu a natiuniloru mai ciocoei inaintate, ci voru demeri simpatiele, ce le dorescu, altufeliu ne ta nu. —

Ba se se faca si unu proiectu de lege stricta, ca neci chi ranulu si tierana dela cutare terminu se numai póta trece in casatoriei, pana candu nu voru posede cu tare gradu de perfectiu vertosu industriara; apoi atunci vomu crede, in viitoriulu fericire nemurirei gintei nóstre, altufeliu, va remané totulu ér numai in p pecharthia, sfara 'n tíera spre ocaru.

Nr. 4321 1863 civ.

E D I C T U.

Dela magistratulu urbanu si districtualu alu Brasiovului cá nalu judecatorescu, se face cunoscutu, cumca plenipotenti'a lui Anken, in puterea careia érá indreptatitu a suscrie cá procuristu firm'a „fii George Ioan in Brasiovu“ (Georg Johannis Söhne in Kro cu datulu de astadi s'a stersu.

Brasiovu, 17. Octombre 1863.

Magistratulu urbanu si districtualu, ca trib. judecat

Cursurile la bursa in 23. Octombre 1863 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 39 c
Augsburg	—	—	112 „ 25 „
London	—	—	112 „ 50 „
Imprumutulu nationalu	—	—	81 „ 35 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	75 „ 45 „
Actiile bancului	—	—	788 „ — „
„ creditului	—	—	185 „ 60 „

Obligatii desarcinarii pamentului in 13. Octombre 186

Bani 74. — — Marfa 7-50

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
JOANNE GÖTT.